

ZAMONAVIY OQITUVCHI IMDJINI SHAKLLANTIRISHNING ILMIY ASOSLARI

Andijon davlat pedagogika instituti

Yusupova Oydinoy Abdulatif qizi

Tel: +998978322575

yusupovaodinaxon58@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim tizimida o'qituvchi imidjining o'rni va ahamiyati, uni shakllantirishning ilmiy-pedagogik, psixologik hamda ijtimoiy asoslari yoritilgan. O'qituvchi imidjining tarkibiy qismlari, kasbiy kompetensiya bilan uzviy bog'liqligi hamda ta'lim sifati oshishiga ta'siri tahlil qilinadi. Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim sharoitida o'qituvchi imidjini shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslari yoritilgan. O'qituvchi imidjining pedagogik, psixologik va ijtimoiy jihatlari tahlil qilinib, uning kasbiy kompetensiyalar bilan uzviy bog'liqligi asoslab berilgan. Shuningdek, ijobiy imidjning ta'lim samaradorligini oshirishdagi roli ochib berilgan.

Kalit so'zlar: zamonaviy o'qituvchi, imidj, kasbiy kompetensiya, pedagogik mahorat, kommunikativ madaniyat, ta'lim sifati. zamonaviy o'qituvchi, imidj, pedagogik kompetensiya, kasbiy rivojlanish, kommunikativ madaniyat, innovatsion faoliyat.

Kirish. Globallashuv va raqamli texnologiyalar jadal rivojlanayotgan hozirgi davrda ta'lim tizimiga qo'yilayotgan talablar tubdan o'zgarimoqda. Bu jarayonda o'qituvchi nafaqat bilim beruvchi mutaxassis, balki tarbiyachi, yetakchi, innovator va shaxs namunasi. Shu bois zamonaviy o'qituvchi imidjini shakllantirish masalasi pedagogika fanining dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. O'qituvchi imidji uning kasbiy faoliyatdagi muvaffaqiyati, o'quvchilar bilan samarali muloqoti va jamiyatdagi obro'-e'tiborini belgilovchi muhim omillardan biridir. Shu sababli mazkur maqolada zamonaviy o'qituvchi imidjini shakllantirishning ilmiy asoslarini tahlil qilish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy o'qituvchi imidji tushunchasi "Imidj" tushunchasi shaxsning jamiyatdagi tashqi va ichki qiyofasi, xulq-atvori, kasbiy faoliyati hamda kommunikativ madaniyatining yaxlit majmuini anglatadi. Zamonaviy o'qituvchi imidji quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi:

- ✓ kasbiy bilim va kompetensiya;
- ✓ pedagogik mahorat va innovatsion yondashuv;
- ✓ nutq madaniyati va muloqot ko'nikmalari;
- ✓ tashqi ko'rinish va etika;

✓ axloqiy-psixologik barqarorlik.

O'qituvchi imidjini shakllantirishning ilmiy asoslari Ilmiy adabiyotlarda "imidj" tushunchasi shaxsning tashqi ko'rinishi, ichki dunyosi, xulq-atvori, nutq madaniyati va kasbiy faoliyatining yaxlit ifodasi sifatida talqin etiladi. Pedagogik nuqtai nazardan o'qituvchi imidji — bu uning o'quvchilar, ota-onalar, hamkasblar va jamiyat ongida shakllangan kasbiy va shaxsiy qiyofasidir.

1. *Pedagogik asoslar: Pedagogik nuqtai nazardan o'qituvchi imidji ta'lim jarayonini samarali tashkil etish bilan chambarchas bog'liq. Ta'lim metodlari, interfaol usullar, AKTdan foydalanish, o'quvchi shaxsiga yo'naltirilgan yondashuv o'qituvchining ijobiy imidjini mustahkamlaydi.*

2. *Psixologik asoslar: O'qituvchining emotsional intellekti, stressga chidamliligi, empatiya qobiliyati va motivatsiyasi uning imidjini belgilovchi muhim omillardir. Psixologik barqarorlik o'qituvchiga murakkab pedagogik vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish imkonini beradi.*

3. *Ijtimoiy asoslar: Jamiyatda o'qituvchining mavqei, unga bo'lgan ishonch va hurmat bevosita uning ijtimoiy faolligi va kasbiy nufuziga bog'liq. Ota-onalar, hamkasblar va jamoatchilik bilan samarali hamkorlik qilish o'qituvchi imidjining ijtimoiy jihatini shakllantiradi.*

Bugungi kunda o'qituvchidan quyidagi kompetensiyalar talab etiladi:

- ✓ raqamli savodxonlik;c
- ✓ tanqidiy va kreativ fikrlash;
- ✓ kommunikativ va jamoada ishlash ko'nikmalari;
- ✓ uzluksiz o'qib-o'rganishga tayyorlik.

Mazkur kompetensiyalar o'qituvchi imidjining poydevori bo'lib, ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Zamonaviy ta'lim tizimida o'qituvchi imidji ta'lim sifati va samaradorligini belgilovchi muhim omillardan biri sifatida e'tirof etiladi. O'qituvchi imidji — bu uning kasbiy faoliyati, shaxsiy fazilatlarini, pedagogik mahorati, ijtimoiy faolligi va axloqiy qiyofasining jamiyat ongida shakllangan yaxlit obrazidir. Ushbu obraz o'quvchilar, ota-onalar, hamkasblar va keng jamoatchilik tomonidan baholanadi hamda o'qituvchining kasbiy nufuzi va ishonchliligini belgilaydi.

Zamonaviy sharoitda o'qituvchi nafaqat bilim manbai, balki ta'lim jarayonining tashkilotchisi, motivatori va yo'naltiruvchisi sifatida faoliyat yuritadi. Shu sababli uning imidji ta'lim muassasasining umumiy obro'-e'tiboriga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ijobiy imidjga ega bo'lgan o'qituvchi o'quvchilarda fanga bo'lgan qiziqishni oshiradi, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvlarini rivojlantiradi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy o'qituvchi imidjini shakllantirish ko'p qirrali va uzluksiz jarayon bo'lib, u pedagogik, psixologik va ijtimoiy omillarning uyg'unligini talab etadi. Ijobiy imidjga ega bo'lgan o'qituvchi ta'lim jarayonida yuqori

natijalarga erishadi hamda jamiyatda o'z kasbining nufuzini oshiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, zamonaviy o'qituvchi imidjini shakllantirish ta'lim tizimini rivojlantirishning muhim strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. O'qituvchi imidji uning faqat tashqi ko'rinishi yoki nutq madaniyati bilan cheklanmay, balki kasbiy bilim va malakasi, pedagogik mahorati, psixologik barqarorligi hamda ijtimoiy faolligining yaxlit uyg'unligini ifodalaydi. Ushbu omillarning o'zaro uzviy bog'liqligi o'qituvchining kasbiy samaradorligini belgilaydi. Maqolada tahlil qilingan pedagogik asoslar zamonaviy o'qituvchidan ta'lim jarayonini innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etishni, o'qituvchi shaxsiga yo'naltirilgan metodlarni qo'llashni va raqamli texnologiyalardan samarali foydalanishni talab etishini ko'rsatdi. Bu esa o'qituvchining kasbiy nufuzini oshirish bilan birga, ta'lim sifati va samaradorligining yuksalishiga xizmat qiladi. Shuningdek, o'qituvchi imidjining ijtimoiy jihati ham muhim ahamiyat kasb etib, uning jamiyatdagi mavqei, ota-onalar va jamoatchilik bilan hamkorligi orqali namoyon bo'ladi. O'qituvchining ijtimoiy faolligi va kasbiy mas'uliyati ta'lim muassasasining umumiy imidjiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – T.: Ma'naviyat, 2008.
2. Muslimov N.A. Pedagogik kompetensiya asoslari. – T.: Fan, 2019.
3. UNESCO. Teacher Competency Framework.
4. Zunnunov A. Pedagogik mahorat va o'qituvchi imidji. – T.: O'qituvchi, 2021.
5. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
6. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent, 2022.
7. Muslimov N.A. Pedagogik kompetensiya va kasbiy mahorat asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
8. Xodjayev B.X. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
9. Zunnunov A. Zamonaviy o'qituvchi shaxsi va pedagogik imidj. – Toshkent: Akademnashr, 2021.
10. Ishmuhamedov R.J. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Iste'dod, 2018.
11. Saidahmedov N. Pedagogik mahorat. – Toshkent: O'qituvchi, 2017.
12. Tolipov O'., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent, 2016.